

Udstillingen af Heste ved den 13de Landmandsforsamling.

Foredrag af Professor B. Prosch.

Det Hverv, som her er overdraget mig, gaaer, saa vidt jeg skjønner, ikke blot ud paa at give en Beretning om de ved Hestefstuet udstillede Dyr, samt en Begrundelse af den Dom, der er fældet, men meget mere, ligesom ved et tidligere Møde, at gjøre Rede for Hesteavlens nuværende Tilstand med sine stærke og sine svage Sider, og derigjennem ogsaa for hele Agerbrugets Udvikling, af hvilket et større og mere omfattende Dyrskue dog altid maa være et Spejlbillede. Vort Landbrug har i den sidste Menneskealder virket under særilige gunstige Betingelser; Ophævelsen af de engelske Kornlove gav vore Landvæsenproduktter et sikkert Afløb til det bedste Marked, og i lang Tid have Kommunikationsmidlernes stadige Forbedring, Aabningen af Jernbaner og Dampskibsrouter yderligere gavnnet vor geografiske Stilling og næsten gjort Danmark til en Forstad for London. Men den samme Udvidelse af Kommunikationsmidlerne, som hidtil kun har været til vor Fordel, kommer efterhaanden ogsaa vore Naboer og selv fjernere boende til Gode, og i enkelte Retninger har det allerede viist sig, at naar Konkurrencen ikke skal blive os farlig, maa vi i Tide lægge Bøgt paa at frembringe et finere og ædlere Produkt.

At Landmændene selv ere sig bevidste de større Krav, den nærmest kommende Tid vil stille til dem, turde allerede fremlyse deraf, at de baade ved denne og de tidligere Landmandsforstillinger have stræbt at fremkalde en Kritik over forskellige Sider af deres Virksomhed. Der udtaler sig heri paa den ene Side Bevidstheden om at have ærlig stræbt efter at gjøre

fig de gunstige Chancer værdige, og paa den anden Side den Beslutning, at hvert indvundet Fremskridt skal være Sporen til stedse nye.

Bistnok kunde det synes, at et saadant Billede af Landets økonomiske Udvikling helst maatte søges i de Fremskridt, der vare gjorte paa Kvægavlens Omraade, og ganske vist indtager Kvægavlen i økonomisk Henseende den alt overvejende Plads; men dog turde det være, at Hesteavlens Standpunkt afgiver en nok saa opløsende Maalestof for hele Bevægelsens Gang, thi Hesteavlen griber paa mere flersidig Maade ind i Kulturlivet, og det er tildels i Erkjendelse heraf, at Hestestuerne alle Begne udøve en særlig Tiltrækningskraft, og at de Dyr-Udstillinger, hvor Hestene holdes borte, sjældent formaa at holde Deltagelsen tilstrækkelig levende vedlige.

Naar ved Hestestuerne de svære Heste altid stilles i Spidsen, saa er dette vistnok med fuld Høje, thi de ere samtidig Agerbrugets Tjenere og et af dets mest fremtrædende Produkter, og afgive saaledes et godt Maal for dettes Tilstand.

De svære Heste ere her i Landet stillede under særdeles gunstige Vilkaar fra Naturens Side, ikke blot i Sylland men ogsaa paa Nerne. Det er en Race, som har sin Rod her i Landet, som ikke fremtræder som et Øjeblikkets Varn; allerede for Aarhundreder siden hævede den sit Ry ud over Landets Grænser. Den har taalt og døjet de onde og trange Tider uden at miste sit Fodfæste, og har igjen i rigt Maal vidst at drage Nytte af de gode Tider, som veylende ere dragne over vort Land og dets Agerbrug i de forløbne Aarhundreder, og netop derved har den viist, at den er hjemme hos os. — Paa nærværende Udstilling ligesom paa flere tidligere savne vi det fremtrædende Gode end sige det udmærkede; men paa den anden Side er det meste af det Ud stillede jævnt godt. Dette viser vel paa den ene Side, at Racen har fuld Livskraft, men paa den anden Side ogsaa, at der ikke anvendes nogen særlig Kundskab eller Omhu paa Opdrættet fra de Enkeltes

Side; og dette hænger atter sammen med, at Opdrættet er paa mindre Besidderes Hænder, hvor Plejen vel gennemgaaende er god, fordi dens Krav falder sammen med, hvad baade Jorden og Befolkningen paa Grund af vor National-karakter er skiftet til at yde, men hvor fremtrædende Dygtighed er sjelden, og hvor en til enkelte Gaarde eller enkelte Familier knyttet ledende Rolle ganske savnes. Der er ganske vist Grund til, som ved et tidligere Møde udviklet, at glæde os over den faste og brede Grundvold, paa hvilken vor Hesteavl hviler; det fortjener fuld Anerkjendelse, at Avlen gaaer rolig og sikkert frem med Agerbrugets stigende Udvikling, og en saadan Tilstand kan vel trøste os over, at vi ikke kunne paavise pludselige og stærke Fremstridt; men det er ikke desto mindre dog nok værd at undersøge, om det ogsaa virkelig ligger i Tingenes Natur, at vi ikke skulde kunne møde det Udmærkede paa vore Dyrstuer, og om det ligger i vor eller i Racens Natur, at vi stadig skulle være begrænsede til kun at frembringe det jævnt Gode.

Ved denne Udstilling viser den stærke Hest sig ligesom tidligere med en bred og dyb, sluttet og trivelig Krop, en fuldmoden Frugt af en kraftig Ernæring, men baade Forben og især Bagkoder ere svage, selv hos de bedste af dem. Og naar en saadan Fejl optræder saa almindelig og gennemgaaende, at det ved Beskrivelsen næsten bliver kjedsommeligt at se den udhævet hos hvert enkelt Dyr, saa er der en ikke ringe Fare for, at man flaaer sig til Taals ved den Tanke, at det er en Naturfejl, vi her have for os, noget der hører med til Racen, og som der følgelig ingen Hjælp er for. Men det vilde være en stor og farlig Bildfarelse; thi Fejlen hører ikke anderledes med til Racen, end for saa vidt den er den naturlige Følge af de Forsømmelser ved Opdrættet, som saa overmaade let gjøre sig gjældende, især hvor Opdrættet kun er i smaa eller middelfstore Besidderes Hænder. Enhver veed, at den lille Besidder sætter sin Luxus i sit Hesteopdræt, at han regner sit personlige Arbejde derved ikke som Besvær men som

Fornøjelse, og at han saaledes er rede til at ofre meget, for at faa dem saa gode som muligt; men kun seer han ikke altid tilstrækkelig klart, hvad der fordres i saa Henseende. Bonden kniber ikke paa Foderet til sine Plage, men han seer dog mere paa, at de faa, hvad han kalder nok, at de blive butte og fede, end han agter paa, om de ogsaa netop faa det Foder, der giver Muskelne Sejghed og lægger Staal i Senerne. Opdrættet kræver ogsaa fri Bevægelse og frisk Luft, og det er just en af de Retninger af Sundhedsplejen, i hvilken der syndes mest og hyppigst, og dog er denne Retning ikke mindre vigtig for Dyr end for Mennesker; Opdrætteren veed godt, at han maa lade sine Dreng tumle sig frit i den friske Luft, for at de skulle blive sunde og kraftige, hvor kan han da miskjende, at de Plage, han dog plejer med saa stor Omhu og Interesse, have Trang til de samme Goder og af samme Grunde? Det maa atter og atter indskjærpes, at det langt fra er nok at fodre de unge Dyr kraftig og behandle dem skaaksomt, saa længe de holdes bundne hele Vinteren, og det tilmed i lave og snevære Rum. Det er ingenlunde kostbare Bygninger, der kræves; simple Rum, der kun netop yde Ly, ere fuldkomment tilstrækkelige, men der maa være Plads og frisk Luft; lad Luften kun være kølig, det ville Winterhaarene afgang efter, og Dyret bliver kun saa meget haardførere, men Plads til at røre sig og fri Afgang til en Løbegaard i alt Slags Vejr, det er det absolut Nødvendige overalt, hvor et dygtigt Opdræt skal kunne udvikle sig.

Der fattes ikke heller Grunde, hentede fra Øjeblikkets Krav, som kunne opfordre til særlig at drage denne Mislighed ved Opdrættet frem. Baade i det fremadstridende Jordbrug paa svære Jorder og i Industrien begynder man saa stærkt at anke over vore Arbejdshestes gennemtrædende Bagfoder, og Mangel paa Kraft i Bagbenet i det Hele taget, at man endog har forsøgt at indføre Arbejdsheste andetsteds fra. Baade fra Clydesdale og fra Nordfrankrig har man saaledes i de sidste Aar indført Arbejdsheste, især fra sidst nævnte Sted,

de saakaldte Percherons, og en enkelt Hingst af denne fremmede Race er udstillet ved dette Møde, saaledes at der endogsaa tænkes paa at lade disse fremmede Former tage Del i Avlen af vore Landheste. Nu er ganske vist Percheron-Racen en ganske fortrinlig Hest, især til svært Arbejde, og jeg skal personlig ikke nægte, at jeg altid har stillet den meget højt; jeg kan heller ikke tro andet, end at der maa gives flere Industribrug, som ved Nutidens lette Samfærsel med Fordel kunne søge deres Hestebestand i denne Race. Men naar Talen er om at anvende den i vor Landavl, igjennem den at indvirke paa og omdanne vor Landhest, saa er der andre Betragtninger, der maa hævdes, andre Synspunkter, som maa trækkes frem i Forgrunden. Først maa da fremhæves, at de fleste af de til denne Race henhørende Stammer frembyde kolossale Former, og vi have jo for os en temmelig rig tidligere Erfaring, hentet dels fra Marstracerne i Almindelighed, dels især fra Yorkshirehesten, for hvor misligt det er ad den Vej at fremkalde et Anlæg til større Masseudvikling, end vort sædvanlige Opdræt paa Græsmarken og det tilsvarende paa Stald er i Stand til at gjøre Fyldest; ved Siden af enkelte, som et omhyggeligt Opdræt og en kraftigere, og altsaa ogsaa dyrere, Fodring paa Stald tillod at udfolde sig tilfredsstillende, fremkom de mange opløbne og grovknoklede Individuer, som havde sultet paa de Græsgange, hvor vore egne Racer fandt fuld Næring, og derfor maatte savne netop de vigtigste Egenskaber ved Arbejdshesten, nemlig Dybde og Brede, eller som det ogsaa med Rette kaldes Fundament. Og vilde man sige, at denne Mislighed kunde undgaaes ved at foretrække til Avlen de lettere Slags af den store nordfranske Race, for hvilken Percheronhesten blot er Mønsterformen, og f. Ex. søge til Ardennerstammen, da vilde vi alligevel støde paa den Hindring, som disse Stammers afvigende Bygning vilde medføre. Det maa nemlig huskes, at naar vi prise Landracen som saadan, saa ligger heri ikke nogen Selvforgudelse af vort eget, eller nogen Stræben efter at stille den i og for sig over andre

Landes Racer, men kun en Erkjendelse af den Naturlov, at Husdyret i hver enkelt Egn former sig efter Jordbund, Klima, Næringsmidler og ikke mindst efter det Arbejde, det under Menneskets Haand ledes til at udføre. Naar altsaa Percheron- eller Ardennerhesten har en anden Form end vor, naar fornemmelig dens Kryds adstiller sig saa isjnesaldende ved den korte, brede, furede og affkydende Form, saa er dette kun det naturlige Udtryk for, at den har været sat til at arbejde paa en helt anden Maade end vor, og at dens Mustler og Knogler i Tidernes Løb have dannet sig derefter. Ved at overføres til vort Landbrug vilde denne Hest derfor komme til at arbejde paa en Maade, som ikke svarede til dens Bygning, og den vilde saaledes ikke kunne gjøre hele sin Kraft frugtbringende, førend den i Tidens Løb igjen havde mistet sin særlige Form og var gaaet op i vor Race. Og særlig lige overfor de flere Gange udpegede Svagheder ved vor Race, Svagheder, som Percheronhesten, i det Mindste i sin Helhed om end ikke i det udstillede Exemplar, kan siges at være fri for, da vilde det ogsaa her være en utidig Omvej at ville forsøge paa at hæve disse Fejl gjennem en Krydsning af Racerne; thi at hine fremmede Racer ere mere frie for de tidt nævnte Fejl ved Forpiber og Bagkoder, samt have en i Forhold til deres Legemsmasse langt lettere Bevægelse, er kun den naturlige Følge af, at de fremmede Opdrætttere forlængst have vidst at erkjende, hvilken Rolle frist Lust og fri Bevægelse i de første Aar spille ved Siden af en ikke blot rigelig, men ogsaa kraftig Ernæring. Med en saadan mere rationel Pleje behøver vore Racer ikke Krydsning for at rette deres Fejl, og uden saadan vilde Krydsningen kun mulig kunne bibringe et Anlæg, som af Mangel paa tilsvarende Pleje dog ikke kom til Udfoldelse.

Men det er atter i Samklang med den større Sagkundskab i Opdrættet, at vi ikke blot i Percheronhestens Hjemstavn men ogsaa f. Ex. i Flandern og i Suffolk ved Siden af den store Mængde jevnt gode Heste, der svare til, hvad vore Opdrætttere fremstille, see saa mange fortrinlige Heste.

I de nævnte Egne findes altid ved Siden af hele Mængden af jevne Opdrættede Enkelte, som gaa forud for Massen, og som grundlægge Stammer, gennem hvilke hele Racen efterhaanden hæves stedse højere i Vejret. Og at saadanne savnes, og i lange Tider have været savnede, hos os, tør ikke betragtes som noget Tilfældigt, men har aabenbart sin virkelige Aarsag deri, at de Jordbrugere hos os, der med Hensyn til Grundbesiddelse og Indtægt svare til de mindre Besiddere i de nævnte Lande, lade sig nøje med den blotte Almueundervisning, medens hine fremmede Jordbrugere og Opdrættede i Oplysning og Dannelse slutte sig til Middelfstanden. Og vil man hævde, at Aarsagen til, at Avlen hos os holder sig saa trykket, dog ogsaa maa søges deri, at de Opdrættede, der have været saa heldige at frembringe fortrinlige Avlsdyr, ikke holde nok paa dem, men, som en sørgelig Erfaring viser, strax lade sig lokke, saa snart en Salgspris, der er lidt højere end den sædvanlige, holdes dem for Øje, saa maa denne Grund dog aabenbart ogsaa henføres under samme Mangel paa Oplysning og Omtanke, thi var saadan til Stede, kunde de dog umulig være blinde for, at naar Dyret som Avlsdyr i det Hele var en større Sum værd, saa maatte det særlig have denne Værdi i den Egn, hvor det var frembragt, og hvor der var størst Nærlighed for Overensstemmelse mellem de sammenparrede Individer. Skal Avlen af vore Landracer gaa frem, saaledes at vi kunne optage Konkurrencen især til Industriens Brug med de fremmede Racer, da maa denne Fordring til en stigende Dannelse og Oplysning stilles i Spidsen, og vi maa derfor ogsaa haabe, at vore mindre Jordbrugere i den nærmeste Fremtid ville vide at bruge de særdeles gunstige Livsvilkaar, under hvilke de have virket, og de gode Indtægter, de have havt, til at arbejde en Del rasere paa deres Fremgang i Kundskab og grundig Uddannelse, end hidtil har været Tilfældet.

Det er dog ikke blot i Retning af at gjøre Landracen sværere, at Bestræbelser ytre sig; der arbejdes ofte fra andre

Sider og med lige saa stor Iver paa at gjøre den lettere. For saa vidt der gives dem, som ville paaastaa, at det gjennem Forbedringen af Landbrugsredskaberne vilde kunne opnaaes, at et lige saa godt Arbejde kunde udføres hurtigere, og at det saaledes vilde være til Landvæsenets Tarv om Landracerne kunde gjøres lettere, da har jeg nylig andetsteds*) paavist, at det følger af de almindelige fysiologiske Love, at den største Arbeidsmængde, f. Ex. Flytningen af den største Mængde Jord, erhverves billigst ved det langsomste Arbejde, og at det derfor ganske er i Overensstemmelse med Naturlovene, at Landracernes Udvikling alle Vegne gaaer i Retning af at gjøre dem sværere; ja man kan næsten sige, at man af Landracernes Trin i Sværheds-Rækken kan søge Maalet for Landets Kulturtrin. Men der er een Interesse, som ganske sikkert herved Ar for Ar finder sig mere uheldig stillet, og det er Rytteriets Forsyning; og da Forsvarsvæsenets Krav paa sin Side ere lige saa uafviselige som Landbrugets, er det intet Under, at der saaledes lidt efter lidt i Tidernes Løb har udviklet sig et Slags Modsetnings-Forhold imellem dem, som om det var givet, at der fra en af Siderne maatte bringes et Offer, og det kun gjaldt at træffe det rette Valg. Og jeg maa nu aabent udtale, at jeg ikke et Øjeblik kan være i Tvivl om, at jo Forsvarsvæsenets Krav burde stilles forrest, saa snart det var givet, at et Offer maatte bringes fra en af Siderne; og jeg udtaler dette saa meget bestemtere, som man oftere med Rette har bebrejdet dem, der indtage en lignende Stilling som jeg, at de have seet sig blinde paa Landbrugets farlige Interesser, og derved glemt, at de materielle Interessers Fremme kun har Betydning, for saa vidt derved Grundlaget er givet, for at de højere og højeste Interesser kunne komme til deres Ret. Jeg vilde end ikke skræmmes, om det skulde vise sig, at Hefteavlens Ledelse i Rytteriets Interesse vilde sætte Landracens Udvikling et Par Mennefsaaldrs Arbejde tilbage; thi

---

*) Ug. f. Landmænd. 1874. 2.

et saadant Tab svarede kun til en vis Pengeværd og kunde i Tidernes Løb igjen oprettes; medens vi lige overfor selv den mest snevert-hjertede Beregning netop af den nyeste Tids Erfaring med Vethed kunne godtgjøre, at et tilstrækkeligt Forsvarsvæsen altid har viist sig at være den allerbilligste Assurance for Landbruget. Men det er min paa den omhyggeligste Prøvelse grundede Overbevisning, at der her ikke er Nødvendighed for noget Offer, og at tvertimod Hestens Udvikling til en stedse nyttigere Tjener for Landbruget, det vil sige til en stedse sværere Form, paa det nøjeste falder sammen med Rytteriets Interesse, saaledes som det for Tiden er givet, at Heste til Kavalleribrug alene kunne bringes til Veje.

Hvad der fremkalder Misforstaaelsen er, at Rytteriet hos os som i flere Lande gennem lange Tider har været vant til at søge sin Forsyning i de magrere og fattigere Egnes smaa og lette Hesteflags; men denne Rilde svigter stedse mere, ikke blot fordi det fremskridende Agerbrug fortrænger dem, men ogsaa fordi det Tal, Nutidens Krigsførelse kræver, saa langt overgaaer, hvad der tidligere ansaaes for tilstrækkeligt. For at skaffe Krigsheste af den Vethed og Bærekraft, som nu fordrer, er det uomgængelig nødvendigt at ty til Krydsning med de letteste og ædleste Hesteracer, og for at skaffe dem i tilstrækkeligt Tal er det nødvendigt at grunde Avlen dels paa en talrig Hoppestamme og dels paa en ædel Race, som kan erhverves i talrige Individuer og for overkommelige Priser, det vil altsaa sige paa Krydsningen af en udbredt Landrace med det engelfte Fuldblod, thi disse alene opfyldte de ovennævnte Betingelser. Vi her i Landet høre til dem, som længst have holdt fast ved de lette Landracer som Rilder for Rytteriet, og det især fordi Haabet om at Frederiksborgerracen skulde kunne komme til at spille sin gamle Rolle, saa saare nødig opgaves af Mange.

Men naar vi saaledes ere henviste til Fuldblodet, for gennem dets Parring med vore Landhopper at frembringe de nødvendige Kavalleriheste, da have vi ingen Grund til at

frygte, at vor Landhest nogenfinde skulde blive for svær; vi have jo nylig seet, at vore kyndigste Officerer have udtalt Frygt for, at det rene Halvblod vil vise sig for let, og at man af Hensyn hertil selv lige overfor jydste Hopper i det mindste foreløbig maatte søge mindre ædle Hingster. Jeg nærer personlig just ikke samme Frygt, især naar jeg, som det er min Pligt paa dette Sted, kaster Blikket ud over en længere Fremtid, og af den hidtidige Udviklingsgang skjønner, hvad en senere Tid rimelig vil føre med sig. Erfaringerne, vi have fra den engelske Avl, især fra den i sin Tid saa ansætte Yorkshire-Halvblodshest, tale ogsaa stærkt for en saadan Blandings Værd som Kavallerihest; men da den oprindelige svære Hoppestamme var opbrugt, og man maatte ty til dobbelt Blandingsavl, da tabte denne Avl sit Ry, som gik over til Anglo-Normander, for ogsaa der at dale, da samme Aarsager havde medført samme Virkninger, nemlig den gamle Hoppestammes Afløsning af talrige Mellemformer. Jeg nærer derfor ogsaa den faste Overbevisning, at vi i vore svære jydste Hopper have det bedst mulige Grundlag for Frembringelsen af de Kavallerihest, vi behøve, og at altsaa den svære jydste Hesteraces Bevarelse og videre Udvikling er af lige stort Værd baade for vort Forsvarsvæsen og for vort Agerbrug.

Jeg maa ogsaa her tillade mig en Bemærkning, for at det ikke skal synes, at jeg gaaer udenfor min Kompetence og vover mig ind paa et Gebet, der egentlig maatte forbeholdes Militærets Afgjørelse, nemlig: at Rytteriets Stilling lige overfor Hesteavlen ikke er den samme nu, som den hidtil har været, og at den end mindre vil blive det i Fremtiden. I over 1500 Aar har Hesteavlen havt Kavallerihesten som sit egentlige Forbillede, Turneringer og senere Karoufelridtet vare anlagte efter denne Opgave; Avlen maatte frembringe, hvad Rytteren forlangte. Men hvor naturligt det end ved første Øjeblik kunde synes, at det var Konsumenten, som opgav det Attraaede, og Producenten, som maatte se at finde Midler og Beje til at tilfredsstille Kravet, saa vilde det dog nu stride

mod Uddiklingens ustandselige Gang. Forsvarsvæsenet bruger saa stort et Tal af Dyr, at det maa indskrænke sig til enkelte Hovedfordringer, og for øvrigt kun spørge om, hvad der kan staffles til Beje med korteste Varfel og i største Mængde, og efter denne Mulighed maa selv Taktikens Fordringer nødvendig læmpe sig.

I Henhold til de her fremstillede Betragtninger ville De m. H. ej heller finde det forunderligt, at Dommerne for Afdelingen „svære Heste“ have ønsket ved deres Afgjørelse at lægge for Dagen, i hvor høj Grad de lagde Vægt paa denne Del af vor Hesteavl. Ved Styrelsens velvillige Forekommenhed have de været i Stand til at raade over 6 Extrapremier foruden de 6 normerede, og deres Indstilling gaaer saaledes ud paa følgende:

1ste Gruppe: Heste til sværere Trækbrug. 1ste Hold. Af Hingste over 5 Aar var mældt 37 og mødt 25, hvoraf 13 stedebedes til Kraftproven.

1ste Præmie, 500 Kr., Hingsten Grensten 2., (Katalog Nr. 426) tillagt 1869 ved Grenstenhingsten af en Kongepremiehoppe; tilhører Gaardejer Anders Christensen, Grensten. Mørkebrun, lidt hvidt i begge Bagfoder, 10 Kv. 4 T. Hingst af temmelig rent jydsk Præg, bred og dyb med flade stærke Ben, smukt Hoved med livlige Øjne. Krønsæt er ikke bredt, men Laarene gode; Baghovene noget smaa og snævre. Bevægelsen regelmæssig og kraftig samt jordvindende.

2den Præmie, 350 Kr., Hingst Claus 2., Katl.-Nr. 347, tilhører Gaard. J. P. Nielsen, Verbjergmark. Mørkebrun, 10 Kv. 5 T., tillagt 1869 ved Lars Buus's Hingst Claus af en jydsk Hoppe. — Hingsten har en bred og velnæret Krop, men savner Dybde fortil; Forpiber og Kode lidt lange, og især ere Bagfoderne svage. Bevægelsen er noget slap og udadkastende bagtil.

3die Præmie, 200 Kr., Hingst Victor, Katl.-Nr. 325, tilh. Propr. J. Henriksen, Skovgaard. Brun, 10 Kv. 5 T., tillagt 1870 af jydsk Forældre af noget blandet Race. —

Hingsten har et flaut Hoved, men en bred sluttet Krop, stærkt bøjede Haseled, grove Ben, indtnebne Forpiber og svage Koder, især Bagkoder. Bevægelsen noget tung og vid, især bagtil.

4de Præmie, 150 Kr., Hingst Wisborg, Kat.-Nr. 355, tilh. et Aktieselskab ved F. Frost, Bølumgaard. Blankbrun, 10 Kv. 5 L., tillagt 1868 ved Rolf af en jydsk Hoppe. — Hingst af fremmed elegant Præg, bred og dyb med stærkt bøjede Haseled; Lænden ikke fyldig eller bred nok, og ligeledes savner Krydsset Brede. Koderne ere lange. Bevægelsen let men ikke kraftig bagtil og indadkastende for. Kraftprøven afslagdes i 14¹/₄ Minut.

5te Præmie, 100 Kr., Hingst Elis, Kat.-Nr. 356, tilh. et Interessentskab ved Kristian Møller, Bjergby. Blankbrun, 10 Kv. 5 L., tillagt 1868 af en jydsk Præmiehoppe. — Hingstens Forkrop er smuk, Ryggen kort, men falder lidt. Krydsset ikke bredt nok. Gjennemstaaende Galle i begge Bagben. Bevægelsen tung og ikke jordvindende, strævende og lidt stiv bagtil.

6te Præmie, 50 Kr., Hingst Mogens, Kat.-Nr. 339, tilh. Gaard. Hans Christensen, Sveistrup. Blankbrun, 10 Kv. 5 L., tillagt 1870 ved gl. Vallehingst af jydsk Præmiehoppe. — Hingsten er bred men ikke dyb, Ryggen noget svag. Skulderen kort, Forknærne lidt hængende, svage For- og Bagkoder. Bevægelsen kort, strævende bag og indadkastende fortil.

7de Præmie, 50 Kr., Hingst Valke Grantorp, Kat.-Nr. 342, tilh. Peder Valle, Sønder Onsild. Rød med lille Stjerne, 10 Kv. 4¹/₂ L., tillagt 1870 ved Grantorp af en jydsk Hoppe. — Dyb og bred, sluttet Hest, dog Lænden lidt flad. Forbenene lidt udadvise, Haseledet velbøjet, Underarmen god. Halsen vel rejst. Hovedets Udtryk livligt. Bevægelsen let og kraftig men snever i Skridtgang.

8de Præmie, 50 Kr., Hingst Ginnerup, Kat.-Nr. 346, tilh. et Aktieselskab af Øster Torslev m. fl. Sogne. Rød med Stjerne, 10 Kv. 4 L., tillagt 1870 ved Dppenheimer 2. af jydsk Præmiehoppe. — Kroppen ikke dyb nok,

Lænden noget smal, har svage Forpiber og rette Hæser, svær velreist Hals, langt, dog tørt Hoved. Bevægelsen nogenlunde kraftig, vid for, snever bag.

9de Præmie, 50 Kr., Hingst Frejdig, Kat.-Nr. 423, tilh. Gaard. Lauris Lassen, Tebbestrup. Mørkebrun, 10 Kv. 4 L., tillagt 1868 ved Claus af en Præmiehoppe. — Bred af Krop, men ikke dyb, svær Rejsning, livligt Hoved, god Underarm, velbøjede Hæseled. Bevægelsen kraftig, snever bag, svingende for.

10de Præmie, 50 Kr., Hingst Lemvig, Kat.-Nr. 340, tilh. S. S. Breinholdt, Sønder Binkel. Sort, 10 Kv. 4 L., tillagt 1865 af blandet dansk og Yorkshire Race. — Siderne ere noget flade, og den falder lidt i Ryggen. Halsens Rejsning smuk, Hovedet lille, men lidt vidøret. Begge Forknæ arrede. Benstre Hæseled ikke ganske rent. Bagfoderne gennemtrædende og Hovene lange og flade. Bevægelsen god og kraftig, men lidt snever bag.

11te Præmie, 50 Kr., Hingst Gimfing, Kat.-Nr. 332, tilh. Gaard. Christen Johansen, Feldingberg Sogn. Blaukbrun med 2 hvide Bagfoder, 10 Kv. 4 L., tillagt 1869 ved gl. Gimfinghingst af jydsk Hoppe. — Hovedet er livligt, Kroppen høj bagtil, Hæserne rette. Forpiberne fine og Forknæene arrede. Bevægelsen tung, men kraftig, vid bagtil.

12te Præmie, 50 Kr., Hingst Rødland, Kat.-Nr. 328, tilh. Gaard. Palle Hansens Enke, Vorum. Rød, 10 Kv. 4 L., tillagt 1870 ved Sønneson af Oppenheim af jydsk Præmiehoppe. — Kroppen er dyb og bred, men Forkroppen grov. Den har fine Forpiber og lange smalle Forhove, samt udstaaende Bagben. Bevægelsen er kort og stampende, dog kraftig, svingende for og gennemtrædende bagtil.

2det Hold. Af 3= og 4aarige Hingste til svære Trækbrug var mældt 33 og mødt 18. Klassen var i det Hele taget tilfredsstillende.

1ste Præmie, 150 Kr., Hingst Grantorps Søn, Kat.-Nr. 365, tilh. Gaard. Niels Nielsen Smed, Åsferg.

Mørkebrun, 10 Kv. 4 T., tillagt 1872 ved Grantorp af jydsk Hoppe. — Eigner Faderen og er en lovende Plag, dog har den lidt meget i Udviklingen af sin Bagtrop og i sit Løb som Følge af Misbrug ved Bedækning som toaarig.

2den Pr., 100 Kr., Hingst Valdemar, Kat.=Nr. 390, tilh. Gaard. S. Sivartsen, Højbjerg. Mellebrun, 10 Kv. 3 T., tillagt 1872 ved den forte Nipgaardshingst af jydsk Hoppe. — Velformet lovende Plag.

3die Pr., Hingst Lemb, Kat.=Nr. 330, tilh. Gaard. Jens Nielsen, Kjærgaard. Sort med Stjerne, 10 Kv. 4 T., tillagt 1872 ved Sønder=Lemb af jydsk Hoppe. — Den har svære, grove Ben, og om end Kroppen savner Dybde og den er noget smal bagtil, synes den dog at være lovende.

3die Hold. Af Følhopper til sværere Trækbrug var mældt 26 og fremstillet 14. Klassen var i det Hele taget tilfredsstillende, velbygget og af temmelig ensartet Præg.

1ste Pr., 200 Kr., en graa Hoppe, Kat.=Nr. 392, tilh. Gaard. Niels Thommesens Enke, Hølstup, 10 Kv. 4 T., tillagt 1839 ved Grensten Hingst af jydsk Hoppe.

2den Pr., 150 Kr., en blankbrun Hoppe, Kat.=Nr. 399, tilh. Gaard. J. E. Nielsen, Fjallerslev, 10 Kv. 5 T., af temmelig ren Race.

3die Pr., 100 Kr., en graa Hoppe, Kat.=Nr. 402, tilh. Anders Christensen, Grensten. 10 Kv. 4 T., ved Grenstenhingsten af en Præmiehoppe.

4de Pr., 50 Kr., en Hoppe, Kat.=Nr. 401, tilh. Hestehandler Anders Andersen, Slude. Brun med Stjerne og hvide Bagfoder, 10 Kv. 5 T., tillagt 1869 ved Grantorp af Præmiehoppe.

Hæderlig Dmtale, graa Hoppe, Kat.=Nr. 415, tilh. Gaard. Kei Christensen, Skols. Fød 1864 ved Grenstenhingst af Præmiehoppe. Det var Hoppens Alder alene, som maatte hindre den i at faa Præmie.

Hæderlig Dmtale, mørkerød Hoppe, Kat.=Nr. 416,

tilh. Gaard. Christen Jensen, Meldgaard. 10 Kv. 4 L., tillagt 1864 ved Gl. Skals Hingst af jndst Hoppe.

Hæderlig Omtale, Hoppe, Ratl. = Nr. 391, tilh. Gaard. Anders Knudsen, Randlev. Mørkebrun med Blis, 10 Kv. 3 L., tillagt 1869 ved Fader med Frederiksborgblod af jndst Hoppe.

Den anden Gruppe, Heste af Landracen til Ride- eller lettere Trækbrug, har altid frembudt særlige Vanskeligheder ved Bedømmelsen.

Gruppen er nærmest fastholdt, for at de magrere Egnes Hestestammer ikke skulle blive trykkede i Sammenligningen, naar de uden videre stillede ved Siden af de mere frugtbare; og tillige var det Grindringen, ja vi kunne maaſte snarere ſige Traditionen (Sagnet), om den Rolle, ſom diſſe lettere Hesteflags i ſin Tid have ſpillet med Henſyn til Rytteriets Forſyning, ſom virkede med til, at man vilde ſøge at holde dem faſt ved vore Dyrſtuer. Man har imidlertid ikke været blind for, at de fremmede Blandinger, ſom tidligere gavede vore Dyrſtuer ſaa broget et Udſeende, her let vilde finde et Friſted, og ſom Børn herimod er Gruppen udtrykkelig bleven begrændſet til Heste af Landrace. Det vil imidlertid ikke være let at holde denne Grænſe ſkarpt aſpælet; ſelv blandt de ſvære Heste viſe ſig Spor af nærmere eller fjernere Krydsning, og det er naturligt, at de lette Heste maa frembyde langt talrigere ſaadanne, da vi blandt diſſe foruden med Yorkſhire-Heſtenes ogſaa have med de orientaliſke og frederiksbergſke Indblandinger at gjøre; vi maa gaa frem her ſom overalt, hvor man er i Færd med at danne rene Racer, nemlig ſøge det muligſt Rene ud, og lidt efter lidt at arbejde paa at fjerne den fremmede Arv, indtil ſelv de ſidſte Spor ere udviſtede. Og i ſaa Henſeende ere vi paa god Vej; den offentlige Mening, ſom tidligere udhævede den fremmede Blanding ſom en Anbefaling, har nu næſten helt vendt ſig, ſaa at man ſnarere ſøger at ſkjule det Fremmede, og det er lige ſaa hyppigt nu, at man uden ſkjellig Grund gjør Fordring

paa Karakteren af „ren hndst“, som at man tidligere tillagde sig et tvivlsomt Slægtstak med Yorkshire- eller Frederiks-borgerracen.

Efterhaanden som vi rykke videre frem i disse vore Bestræbelser efter at holde Hesteracerne ligesaa rene, som vi allerede holde Kvægracerne, vil Trangen til en saadan Mellemgruppe ogsaa blive mindre følelig; og naar det maatte lykkes os at faa indrettet Udstillinger for Brugsheste paa samme Maade som vi allerede have saadanne for Slagtedyr, faa vil Tidspunktet være kommet til helt at udflyde denne Gruppe fra vore Dyrstuer. Vi ville da kun have Heste af Landracer paa den ene Side, og Heste af rene, ædle Racer paa den anden; og ligesom Grundbetingelserne for vor Avl da vilde være satte paa samme Fod som i de Lande, hvor Avlen staaer højest, saaledes vilde ogsaa Forudsætningerne for en hensigtsmæssig Krydsning, der kunde yde Kulturlivet alle ønskelige Mellemformer, hermed samtidig ogsaa være givne.

Det er nemlig saa langt fra, at Grundlæggelsen og Vedligeholdelsen af rene Racer skulde udelukke Krydsningen, at de tvertimod snarere maa siges at være den nødvendige Forudsætning for, at en planmæssig, med bevidst Formaal drevet Krydsnings-Industri skal være mulig. Og jo mere afvigende de rene Racer isvrigt ere, desto snarere vil Krydsningen af disse kunne frembringe Mellemformer, som vi ikke ad anden Vej uden overdrevne Bekostninger vilde kunne skaffe til Veje. Thi det er det Gjemdommelige, hvor rene Racer bringes sammen, at Afkommet faa godt som altid frembyder en overraskende heldig Sammensmeltning selv af indbyrdes stærkt afvigende Former, og derfor ogsaa kan opvise en Harmoni i Bygning, der vel ikke kan stilles ved Siden af den rene Races, men dog tillader en fordelagtig Anvendelse af Begemstræfterne. Det er vist nok, at der kunne vise sig uheldige Resultater af en Krydsning mellem meget ulige artede Forældre, men det er lige saa vist, at saadanne uheldige Til-

fælde ere ganske overordentlig sjældne, — personlig har jeg aldrig haft Lejlighed til at se noget saadant —, og at det altsaa vilde være uforstandigt, af Hensyn til saa forsvindende en Risiko at lade et af Avlens mægtigste Hjælpemidler henligge ubenyttet. Men paa den anden Side viser Erfaringen ogsaa, at hvor Blandinger bruges til Avl, der er denne Tendents til Udjevning af Formerne langt mindre virksom, og i enhver saadan Avl, men især dog hvor begge Forældre ere af blandet Blod, er det meget almindeligt at iagttage, at et eller andet Bygningstræk, en Forpibe, et Haseled, Krydssets eller Skulderens Form o. s. fr. kommer næsten uforandret igjen i Afkommet, og derved brydes Harmonien i den øvrige Legemsbygning paa en meget uheldig Maade. Det er ogsaa i Henhold hertil, at man i Blandingsavl maa være saa overmaade forsigtig ved Udvalget, og at man her er blevet stræmmet fra at bringe det mere Uligeartede sammen. Ofte omgaaer man denne Erfaring ved at forbeholde den blandede Form kun anvendt „til passende Hopper“; men heri skjuler sig en meget farlig Misvisning. Erfaring viser nemlig, at der i Avlen kan optræde ganske forunderlige Sammenstillinger, ofte uheldige, men undertiden ogsaa i helt modsat Retning, ja selv af meget simple Forældre kan nu og da opdukke et Afkom med i og for sig fremtrædende Egenstaber; er det en saadan Hazardavl, man skal opmuntre til? eller hvilken Anvisning har man at meddele til at finde de „passende Hopper“? Men naar der her ved Skuet fremstilles Avlsdyr, saa er det „passende“ andet Led kun de Dyr, Vandet frembringer i saadan Mængde, at Avlen gennem dem faaer Betydning i det praktiske Liv. Vil man derfor bedømme Værdien af et Avlsdyr af mere fremmed eller blandet Præg, saa maa man stille det sammen (eller tænke sig det stillet sammen) med Landracens Individier, og nu søge at gjøre sig klart, om en omtrentlig Mellemform mellem begge har nogen, og da hvilken Betydning for Kulturlivet; men det er denne Prøve, som de blandede Racer have lige saa vanskeligt at bestaa, som selve Erfaringens.

Skuet af de lette Heste vil imidlertid i og for sig udøve en tiltrækkende Virkning paa Bestueren. Paa den ene Side se vi nemlig heldige Produkter af Krydsning mellem jydste Hopper og mere ædle Hingste, og paa den anden Side finde vi ogsaa en Række af Avlsdyr af mere eller mindre ren Landrace, som med ganske svage Afstygninger slutte sig til dem, som Gruppen for sværere Hingste har frembudt.

Dommerkomiteen har udtalt sig fordelagtig især om 1ste Hold, Hingste over 5 Aar, og foruden de 5 Præmier, der ere bestemte til dette Hold, udtalt sig om andre 6 af de udstillede Hingste som stutteridugtige.

1ste Præmie, 300 Kroner, Hingst Sallerup, Kat.=Nr. 422, tilhørende Rasmus Rasmussen, Sallerup. Kastaniebrun, 10 Kv. 4 L., født 1864 ved Arnebjerghingsten af en brun Hoppe med lidt Frederiksborgerblod. — Hingsten er noget lang af Krop, men har en smuk Skulder og god Rejsning. Den har velbøjede Haseled og flade Ben. Bevægelsen er kraftig, elegant og jordvindende.

2den Pr., 200 Kr., Hingst Mazeppa, Kat.=Nr. 418, tilh. Henrik Jakobsen, Høpballe, og Hans Pedersen, Serritsølev. Brunskimlet, 10 Kv. 4 L., tillagt 1867 ved „Bezir“ af en Præmiehoppe. — Den er lidt lang af Krop, men har et elegant Præg, en flad Skulder og høj Rejsning. Hovedet er lille og krumnæset. Underarmen er fylbig, men Forpiberne fine. Krydset er fladt og ædelt, Haseledene velbøjede, Bagloderne lidt fine. Bevægelsen er let og kraftig, og ved Kraftproven viste den sig som en fortrinlig Traver.

3die Pr., 150 Kr., Hingst Claus, Kat.=Nr. 437, tilh. et Aktieselskab ved Propr. H. Kjeldsen, Restrup. Rød, 10 Kv. 3 L., tillagt 1870 af jydste Forældre. — Hingsten har en god Kropform af regelmæssig Dybde; Boven er kort, Haseledene velbøjede, Forpiber og Bagloder noget fine. Bevægelsen lidt tung, men jordvindende.

4de Pr., 100 Kr., Hingst Odin den 3die, Kat.=Nr. 427, tilh. Kjøbmand H. Hansen, Hvorslev. Mørkerød med Stjerne,

10 Rv. 5 L., tillagt 1868 ved Odin d. 1ste af jydsk Hoppe. — Kroppen er bred, men mangler Dybde over de bagerste Ribben; Ryggen er kort; Rejsningen høj; Panden er hvalvet, men Øjnene ret livlige. Krydset bredt og tilrundet, Haseledene velbøjede, men ikke tørre. Bevægelsen let og kraftig. Hingsten fremstillede i meget fed Tilstand.

5te Pr., 50 Rr., Hingsten Elkjær, Kat.=Nr. 420, tilh. Gaardejer Palle Hansens Enke, Vorum. Sort, 10 Rv. 3 $\frac{1}{2}$ L., tillagt 1868 ved en Sønneson af Oppenheim af en jydsk Præmiehoppe. — Den har et smukt Hoved, en dyb, bred og sluttet Form, men Laarene mangle Dybde, og Roder og Forpiber ere svage. Bevægelsen lidt kort, vid bagtil og indadkastende for.

Som stutteridngtige erklæredes desuden følgende Hingste: Hingst Raasted, Kat.=Nr. 421, tilh. Gaard. Jens Rasmussen i Raasted; Hingst Valder, Kat.=Nr. 425, tilh. Gaard. Knud Andersen, Mofegaard; Hingst Odin den 2den, Kat.=Nr. 430, tilh. Gaard. L. Andersen Kaastrup, Hem; Hingst Ræbild, Kat.=Nr. 431, tilh. et Aktiefelskab ved Rudolf Kof i Romdrup; Hingst Bay=Bekkinghan d. 3die, Kat.=Nr. 432, tilh. J. Glenstrup, Hvorupstorp; samt Hingst Balby, Kat.=Nr. 435, tilh. Propr. A. Thorn, Søndertranders.

2det Hold. Af tre- og fireaarige Hingste var der mældt 20, og der uddeltes 2 Præmier, nemlig:

1ste Pr., 150 Rr., til Hingst Frode, Kat.=Nr. 444, tilh. Poul Mogensen, Fladbro Kro. 4 Aar, ved Elis 2 af en jydsk Hoppe.

2den Pr., 100 Rr., til en Hingst, Kat.=Nr. 451, tilh. Gaard. Niels Knudsen, Lille Borde. 4 Aar, efter Constantin 2 af en jydsk Hoppe.

3die Hold. Af Hopper med Føl var der mældt 11 og mødt 7, og der uddeltes 2 Præmier, nemlig:

1ste Pr., 160 Rr., for Hoppen Blis, Kat.=Nr. 466, tilh. L. Andersen Kaastrup, Hem.

2den Pr., 140 Kr., for Hopper Lise, Kat.-Nr. 465, tilh. Gaard. Jens Chr. Madsen.

Tredie Gruppe, omfattende Fuldblods og forædlede Heste, afviger denne Gang fra Ordningen ved tidligere Møder derved, at Fuldblodshesten udtrykkelig er sat som Gruppens egentlige Repræsentant, om der end som Indrømmelse til Traditionen ogsaa er givet Plads for Individer af ikke rent Blod.

Det er just ikke nogen stærk Repræsentation, der er mødt, hverken naar man betragter den i og for sig, eller i Forhold til det Tal Fuldblodsheste, der her i Landet tilbyde sig til Avl; men det er dog et Skridt fremad, og naar det først maatte lykkes at bryde den Frygt og Mistænksomhed, som den mindre Opdrætter nærer mod den i hans Dine altfor fine Fuldblodshest, vilde Avlen af Halvblodsheste, dels til Luxusbrug, men dels og især til Rytteriets Brug, snart kunne tage et stort Opsving. Det maa ogsaa paastjønnes, at der er mødt Fuldblod, ikke blot af Ravn, men af selve den udprægede Bæddeløbsform, og med Ny for sine Ydelser paa Bæddeløbsbanen; thi naar vi maa henvise til vore svære jydsk Hopper som det bedste Avlsmateriale paa den ene Side, saa maa vi ogsaa paa den anden kræve hos Fuldblodshesten den Bygningsform, som giver Garanti for Hurtighed og sammentrængt Kraft. Jeg kan heller ikke tro andet, end at vore jydsk Opdrættere, naar de ret betragte den sammentrængte Muskelkraft, der udtaler sig i King Whiffler's senefulde Krop, men især i dens kraftige Bagpart, jo maa kunne faa Djnene op for, at en Overførelse blot af en Del deraf paa deres Hoppers mægtige Masser maa kunne give en Forbindelse af fortrinlig Ydelseevne. Det gjælder kun at faa Isen brudt; thi naar der først møde paa Markederne Halvblodsaffom af vore brede jydsk Hopper blot med saadant Fuldblod som det her fremstillede, saa vil jeg være Garant for, at man hverken i de gamle Opdrætningsdistrikter i Yorkshire, ja end ikke i Normandiet,

skal kunne opvise Brugsdyr, fornemmelig til militær Tjeneste, som skulle overgaa dem.

Der var kun mødt 3 Hingste over 5 Aar, nemlig 2 af Fuldblod, og 1 af blandet Blod, hvilken sidste er bleven henvisst til denne Afdeling fra Gruppe 1 og 2. Af unge Hingste og af Hopper var intet Nummer anmeldt. Der blev af Dommeren uddelt 2 Præmier:

1ste Pr., 500 Kr., tildeltes Hingsten Ring Whiffler, tilh. Godsejer D. Scavenius, Vasnæs. Fuldblod, brun, 10 Kv. 3 L., tillagt 1869 ved Tim Whiffler af Hermione. — Det er en Hingst med god Kropdybde, en meget smuk, lang og glat Skulder, et langt og kraftigt Kryds, med brede, velbøjede, stærke Haseled. Lænden er lidt smal, og højre Haseled frembyder en lille Venknode paa den indvendige Side. Bevægelsen er let, svævende og jordvindende. Kraftprøven, $\frac{3}{4}$ Mil, tilbagelagdes i 9 Minutter.

2den Pr., 300 Kr., tildeltes Hingsten Cupid, Rat. = Nr. 470, tilh. Kammerherre Sehestedt-Suul, Ravnholt. Fuldblod, guldrød, tillagt 1870 ved Marksmann og Mayflower. — Den er fin og elegant af Præg, noget høj af Ven. Skulderen er noget kort, men Krydset langt, lige og kraftigt, Lænden bred, Haseledene velbøjede, men ikke brede. Bevægelsen noget kort. Kraftprøven tilbagelagdes i 9 Minutter. —

Jeg har nu fuldført det Hver, jeg havde paataget mig, og det staaer kun tilbage for mig at bede om Overbærelse, fordi jeg i saa lang Tid har lagt Beslag paa Deres Opmærksomhed, ligesom jeg ogsaa maa gjøre Undskyldning for, at den yderst korte Tid, der var levnet mig til at samle mine og Komiteernes Optegnelser, ikke har tilladt mig at forberede mig saaledes, som jeg gjerne vilde have ønsket det, især i Betragtning af den høje Nærværelse, i hvilken Foredraget er blevet holdt.